

Стаття 1

Юридична відповідальність за порушення законодавства України про вибори

Вибори в Україні - це передбачена Конституцією та законами України форма прямого народовладдя, яка є волевиявленням народу шляхом таємного голосування щодо формування конституційного якісного і кількісного складу представницьких органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Таким чином, вибори за своєю сутністю є механізмом передачі народом (в особі виборців) доручення своїм представникам (депутатам) здійснювати від його імені владу. Інакше кажучи, шляхом виборів народ делегує владні повноваження своїм представникам.

Конституція України вказує, що вибори є формою безпосередньої демократії, через яку народ здійснює своє волевиявлення (ст. 69). Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування (ст. 71 Конституції).

Передвиборна агітація

Передвиборна агітація розпочинається кандидатом на пост Президента України наступного дня після дня його реєстрації Центральною виборчою комісією і закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів.

Друковані матеріали передвиборної агітації повинні містити відомості про установу, що здійснила друк, або вказівку, що друк здійснено з використанням обладнання відповідно кандидата на пост Президента України або партії, яка висунула кандидата на пост Президента України, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск, та замовника відповідних матеріалів.

У військових частинах (формуваннях) та в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах передвиборна агітація обмежується. Відвідання військових частин (формувань) та установ виконання покарань і слідчих ізоляторів окремими кандидатами на пост Президента України чи їх довіреними особами забороняється. Зустрічі цих осіб з виборцями організуються відповідними окружними виборчими комісіями разом з командирами військових частин (формувань) або керівниками установ виконання покарань і слідчих ізоляторів з обов'язковим повідомленням не пізніше як за три дні до дня зустрічі усіх

довіреніх осіб кандидатів на пост Президента України у відповідному територіальному окрузі.

Забороняється проводити передвиборну агітацію, що супроводжується наданням виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей. Така передвиборна агітація або надання виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати чи не голосувати за певного кандидата або згадуванням його імені, вважається підкупом виборців, зазначеним у [пункті 1 частини третьої статті 56](#) Закону “Про вибори Президента України”.

Забороняється розміщення друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, політичної реклами та повідомлень про перебіг виборчого процесу:

- на пам'ятках архітектури, а також у місцях, де вони перешкоджають безпеці дорожнього руху;
- на будинках і в приміщеннях органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форми власності.

Забороняється виготовлення та розповсюдження друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, що не містять відомостей про установу, яка здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск, та замовника відповідних матеріалів.

Відповідальність

Встановлена законом юридична відповідальність за порушення виборчого законодавства є важливою гарантією реального здійснення вільного волевиявлення. У кожному з базових виборчих законів містяться загальні статті, якими запроваджується інститут відповідальності за порушення виборчого законодавства.

Найбільш ефективними засобами боротьби з правопорушеннями традиційно вважається кримінальна й адміністративна відповідальність. На сьогодні національна нормативна база містить 14 складів адміністративних правопорушень (ст. 212-7 – 212-20 КпАП) і 7 складів кримінальних злочинів (ст. 157, 158, 158-1, 158-2, 159, 159-1, 160 КК).

Адміністративні правопорушення можна поділити на три сегменти:

- 1) ті, що перешкоджають функціонуванню Державного реєстру виборців: порушення порядку його ведення та використання, подачі до нього інформації (ст. 212-7 КпАП), порушення права громадянина на ознайомлення зі списком виборців (ст. 212-8 КпАП);
- 2) ті, що впливають на порядок передвиборчої агітації: наявні обмеження за часом, місцем, формою та суб'єктом агітації (ст. 212-10 КпАП), порушення порядку передвиборчої агітації з використанням ЗМІ (ст. 212-9 КпАП),

порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів (ст. 212-14 КпАП), виготовлення або розповсюдження друкованих агітаційних матеріалів без вихідних даних (ст. 212-13 КпАП), ненадання учасникам виборчого процесу можливості спростувати раніше опубліковану в ЗМІ інформацію (ст. 212-11 КпАП), порушення рівних можливостей на використання приміщень під час виборчої кампанії (ст. 212-12 КпАП), порушення порядку фінансування або матеріальної підтримки виборчої кампанії (ст. 212-15 КпАП);

3) ті, що посягають на встановлений порядок роботи виборчих комісій: замовлення або виготовлення зайвих виборчих бюлетенів (ст. 212-16 КпАП), ненадання учасникам виборчого процесу копій протоколів комісії (ст. 212-17 КпАП), порушення посадовими особами виборчих комісій або ЗМІ порядку опублікування документів, пов'язаних з організацією виборів (ст. 212-20 КпАП), невиконання громадянами й посадовими особами рішень виборчої комісії (ст. 212-18 КпАП), відмова роботодавця надати члену виборчої комісії тимчасове звільнення від виконання трудових обов'язків (ст. 212-19 КпАП).

Усі протоколи про виборчі адміністративні правопорушення розглядаються судами. Санкції всіх статей передбачають штрафи, максимальний розмір яких наразі складає 3,4 тис. грн.

Кримінальні злочини

Розділ V Кримінального кодексу України містить склади злочинів, що посягають на такий об'єкт, як активні та пасивні виборчі права громадян.

Суб'єктом таких злочинів може бути визнана фізична особа, яка звинувачується в:

- перешкоджанні реалізації права обирати й бути обраним, права вести передвиборну агітацію чи іншим чином брати участь у виборчому процесі, покаранням за що є позбавлення волі аж до 7 років (ч.1-3 ст. 157 КК);
- незаконному голосуванню більше, ніж один раз на одних і тих же виборах – позбавлення волі до 7 років за наявності кваліфікуючих ознак (ст. 158-1 КК);
- незаконному фінансуванню виборчої кампанії – санкція за наявності кваліфікуючих ознак полягає у обмеженні волі до 3 років (ч.1 і 3 ст. 159-1 КК);
- прийнятті пропозиції, обіцянки чи одержанні неправомірної вигоди за будь-які дії, пов'язані з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права (відмова від участі в голосуванні, голосування за конкретного кандидата або відмова від такого, передача виборчого бюлетеня іншій особі). Ці дії караються незалежно від того, чи виконав виборець свої протиправні обіцянки, штрафом до 5,1 тис. грн., виправними роботами або обмеженням волі на строк до 2 років (ч.1 ст. 160 КК).

Злочини, суб'єктом яких може бути і фізична особа, і посадова особа, і член виборчої комісії:

- несанкціоновані дії з Держреєстром виборців (ч.1 ст. 158 КК), підробка виборчих документів, їх незаконне використання або зберігання (ч.2 ст. 158 КК), викрадення, приховування, знищення або пошкодження виборчої скриньки з бюлетенями або протоколу про підрахунок голосів (ч.3 ст. 158 КК), що караються до 10 років позбавлення волі за наявності кваліфікуючих ознак (ч.4 ст. 158 КК);
- незаконне знищення або пошкодження виборчої документації – покарання за наявності кваліфікуючих ознак – до 4 років позбавлення волі (ст. 158-2 КК);
- пропозиція, обіцянка або надання виборцю неправомірної вигоди за вчинення чи не вчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права (ч.2 ст. 160 КК), здійснення передвиборчої агітації шляхом надання юридичним особам неправомірної вигоди, безоплатних товарів, робіт, послуг (ч.3 ст. 160 КК) – карається позбавленням волі за наявності кваліфікуючих ознак до 7 років (ч.4 ст. 160 КК).

Злочини, суб'єктом яких може бути лише член виборчої комісії або інша посадова особа:

- перешкоджання реалізації виборчих прав або права брати участь у виборчому процесі – позбавлення волі до 10 років (ч.4 ст. 157 КК);
- порушення таємниці голосування (ч.2 ст. 159 КК) – до 3 років позбавлення волі.

В Україні Громадською мережею “Опора” створена мережа громадських омбудсменів з виборчих прав. Звернутись до громадського омбудсмена у Дніпропетровській області можна за адресою електронної пошти ombudsmandniopro@gmail.com Сторінка спільноти в соцмережі Фейсбук - <https://www.facebook.com/opora.omb/>

Для всіх, хто хоче проінформувати про факти порушення виборчого процесу, буде корисно знати, що при Міністерстві внутрішніх справ створена окрема робоча група.

Звернутись до неї можна:

- за телефоном: **044-254-97-56** (з 8-00 до 20-00, а з 01.03.2019 до 23.04.2019 – цілодобово);
- на адресу електронної пошти **redactor@police.gov.ua**

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.

МВС України

Алгоритм реагування на звернення щодо порушення виборчого законодавства

Отримання МВС України та Нацполіцією звернення про порушення

Обробка інформації про можливе правопорушення спеціальною робочою групою МВС України

Після аналізу робоча група передає інформацію до спеціального ситуаційного центру Національної поліції України

Для реагування та прийняття рішення інформація передається у підрозділи НПУ:

- 1 Головне слідче управління
- 2 Департамент патрульної поліції
- 3 Департамент оперативної підтримки

Виносять рішення та дають правову кваліфікацію

Склад робочої групи:

Глава робочої групи -

радник міністра внутрішніх справ України
Іван Стойко

радник міністра внутрішніх справ України
Володимир Філенко

радник міністра внутрішніх справ України
Іван Варченко

радник міністра внутрішніх справ України
Михайло Апостол

Контакти групи:

Телефон: 044-254-97-56

E-mail: redactor@police.gov.ua

(через телефон працює: із 8:00 до 20:00,
3 березня 2019 працюватиме - цілодобово)

Завдання робочої групи:

- Обробка інформації та звернень про можливі порушення виборчого законодавства

- Координація дій між МВС, НПУ, ЦВК та громадськими організаціями

- Моніторинг ЗМІ та інших інформаційних ресурсів

- Аналіз законності виборчого процесу

#вибори2019

2019 РІК – РІК ВИБОРІВ

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

31 березня 2019 року день голосування

Дата другого туру президентських виборів: 21 квітня 2019 року

Оголошення результатів другого туру: до 1 травня 2019 року

ВИБОРИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

27 жовтня 2019 року день голосування

Змішана пропорційно-мажоритарна система:

- 225 депутатів обираються за списками політичних партій у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі
- 225 обираються в одномандатних виборчих округах

ВИБОРИ ДО МІСЬКИХ, МІСЦЕВИХ РАД

ВИБОРИ ДО ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Стаття 2

Як перевірити себе у списках виборців?

Чергові вибори Президента України в 2019 році мають відбутися 31 березня. Дільничні виборчі комісії повинні почати свою роботу не пізніше 13 березня, де можна дізнатися про включення вас до реєстру виборців. Якщо включено, то запрошення отримаєте поштою, якщо ні – необхідно звернутися до відділу ведення державного реєстру виборців і написати там відповідну заяву. **Заява подається не пізніш як за п'ять днів до дня голосування.**

Також можна здійснити перевірку включення до реєстру виборців на сайті Державного реєстру виборців <https://www.drv.gov.ua> (розділ “Перевірка включення”).

ЯК ПЕРЕВІРИТИ СВОЇ ДАНІ

В Державному Реєстрі виборців, НЕ ВИХОДЯЧИ З ДОМУ?

#КоженГолосВпливає

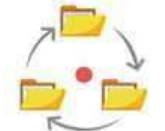
31 березня - вибори Президента України

Зайти на сайт Державного Реєстру виборців drv.gov.ua і у верхньому правому куті увійти до КАБІNETУ ВИБОРЦЯ.

Обрати одну з запропонованих опцій: перевірити інформацію про своє включення до Державного Реєстру виборців, здійснити пошук виборчої дільниці за адресою або на мапі та інше.

Після заповнення простої форми за 2-3 хвилини, без складної реєстрації ви отримаєте на електронну пошту код підтвердження, а після цього - доступ до інформації! У випадку запитань скористайтеся Зворотнім зв'язком.

Якщо на день виборів ви перебуватиме не за тією адресою, що вказана в Реєстрі, то зверніться до 25 БЕРЕЗНЯ в найближчий відділ ведення Реєстру виборців та напишіть заяву про тимчасову зміну місця голосування.

Перевір себе, допоможи рідним, зроби це з колегами!

Це важливо насамперед для тих громадян, які не знають, як проголосувати за новим місцем проживання, але також для всіх, хто змінював свої персональні дані та реєстрацію місця проживання, або ж виборців, які ніколи не голосували.

vplyv.org.ua

050 477 0800

Якщо виборець перебуває за межами України

Виборець, який проживає чи перебуває за межами України, може за власною ініціативою звернутися до відповідної закордонної дипломатичної установи України щодо зміни його виборчої адреси.

У заяві зазначаються ідентифікаційні персональні дані виборця, які однозначно визначають його особу: прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові, дата, місце народження та унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності такої інформації в пред'явленому документі, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України), його виборча адреса, а також мотивування необхідності тимчасової зміни місця голосування та адреса, де він перебуватиме в день виборів (повторного голосування) або референдуму, чи номер виборчої дільниці (дільниці для голосування), яку він просить визначити місцем його голосування, із зазначенням виборчого округу та його номера (за наявності).

До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни виборчої

адреси. У разі якщо до заяви додаються копії документів, їх оригінали пред'являються органу ведення Реєстру для перевірки вірності цих копій.

Якщо виборець - внутрішньо переміщена особа або перебуває не за місцем реєстрації

Виборцям, виборча адреса яких знаходиться на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, або на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, межі та перелік яких визначені законом, достатньо з паспортом звернутися до відділу ведення державного реєстру виборців та написати заяву про тимчасову зміну місця голосування виборця, але не пізніше як за п'ять днів до дня голосування. Такі виборці можуть не додавати до заяви документи, які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця їх голосування.

Орган ведення Реєстру розміщує у спеціально відведеному місці примірний [зразок заяви](#). Недотримання примірного зразка заяви не є підставою для відмови в її прийнятті.

Заява про тимчасову зміну місця голосування виборця приймається органом ведення Реєстру:

- за вказаним у заяві місцем перебування виборця в день виборів (повторного голосування) чи місцезнаходженням виборчої ділянки, ділянки для голосування, яку він просить визначити місцем його голосування;
- за виборчою адресою заявника, тобто за адресою, за якою зареєстровано його місце проживання.

Напишіть заяву в двох примірниках. Важливо отримати на другому примірнику заяви відмітку про її отримання органом ведення Реєстру (із зазначенням дати, вхідного номера, прізвища і посади особи, яка прийняла заяву, її підписом, за наявності відбитку штампу для вхідної кореспонденції). У випадку ухилення органу ведення Реєстру від прийняття або реєстрації заяви слід направити її засобами поштового зв'язку з описом вкладеної кореспонденції та повідомленням про вручення.

Заява розглядається органом ведення Реєстру невідкладно, але не раніше дня початку відповідного виборчого процесу чи процесу референдуму та не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування.

Про тимчасову зміну місця голосування виборцю видається [посвідчення](#) за встановленою формою. Про отримання посвідчення виборець розписується в журналі обліку посвідчень, які підтверджують тимчасову зміну місця голосування виборця.

Закон України “Про вибори Президента України”

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14>

ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ
УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ
У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Знаю!
Дію!
Захищаю!

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ

ЩО ТАКЕ ТИМЧАСОВА ЗМІНА МІСЦЯ ГОЛОСУВАННЯ?

Це зміна виборчої дільниці (дільниці для голосування), до якої виборець відноситься за його виборчою адресою, на іншу виборчу дільницю (дільницю для голосування) без зміни його виборчої адреси.

ЯК ЗМІНИТИ МІСЦЕ ГОЛОСУВАННЯ?

Зверніться із відповідною заявою до органу ведення Державного реєстру виборців за вашою виборчою адресою або ж за вказаним у заяві місцем перебування в день виборів чи місцезнаходженням виборчої дільниці, дільниці для голосування, яку Ви просите визначити місцем вашого голосування, **не пізніше, ніж за 5 днів до дня голосування.**

ЯКІ ВІДОМОСТІ ЗАЗНАЧАЮТЬСЯ У ЗАЯВІ?

Прізвище, ім'я, по батькові, дата, місце народження та унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності такої інформації в пред'явленому документі, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України), ваша виборча адреса, мотивування необхідності тимчасової зміни місця голосування та адреса, за якою Ви перебуватимете в день виборів чи номер виборчої дільниці (дільниці для голосування), яку бажате визначити місцем голосування, із зазначенням виборчого округу та його номера (за наявності).

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНО ДОДАТИ ДО ЗАЯВИ?

До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують необхідність тимчасової зміни вашого місця голосування без зміни виборчої адреси. У разі, якщо до заяви додаються копії документів, їх оригінали пред'являються органу ведення Державного реєстру виборців для перевірки вірності цих копій.

Виборці, виборча адреса яких знаходиться на тимчасово окупованих територіях районів, міст, селищ і сіл, їх частин у Донецькій та Луганській областях, на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, можуть не додавати до заяви документи, які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця їх голосування.

АДРЕСИ ОРГАНІВ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ ДОСТУПНІ ЗА ПОСИЛАННЯМ:

МАЄШ ПИТАННЯ?
PRAVO.MIN.JUST.GOV.UA

044 364 23 93
ЄДИНИЙ БАГАТОКАНАЛЬНИЙ
ТЕЛЕФОННИЙ НОМЕР
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

0 800 213 103
ЄДИНИЙ КОНТАКТ-ЦЕНТР
СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ
ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

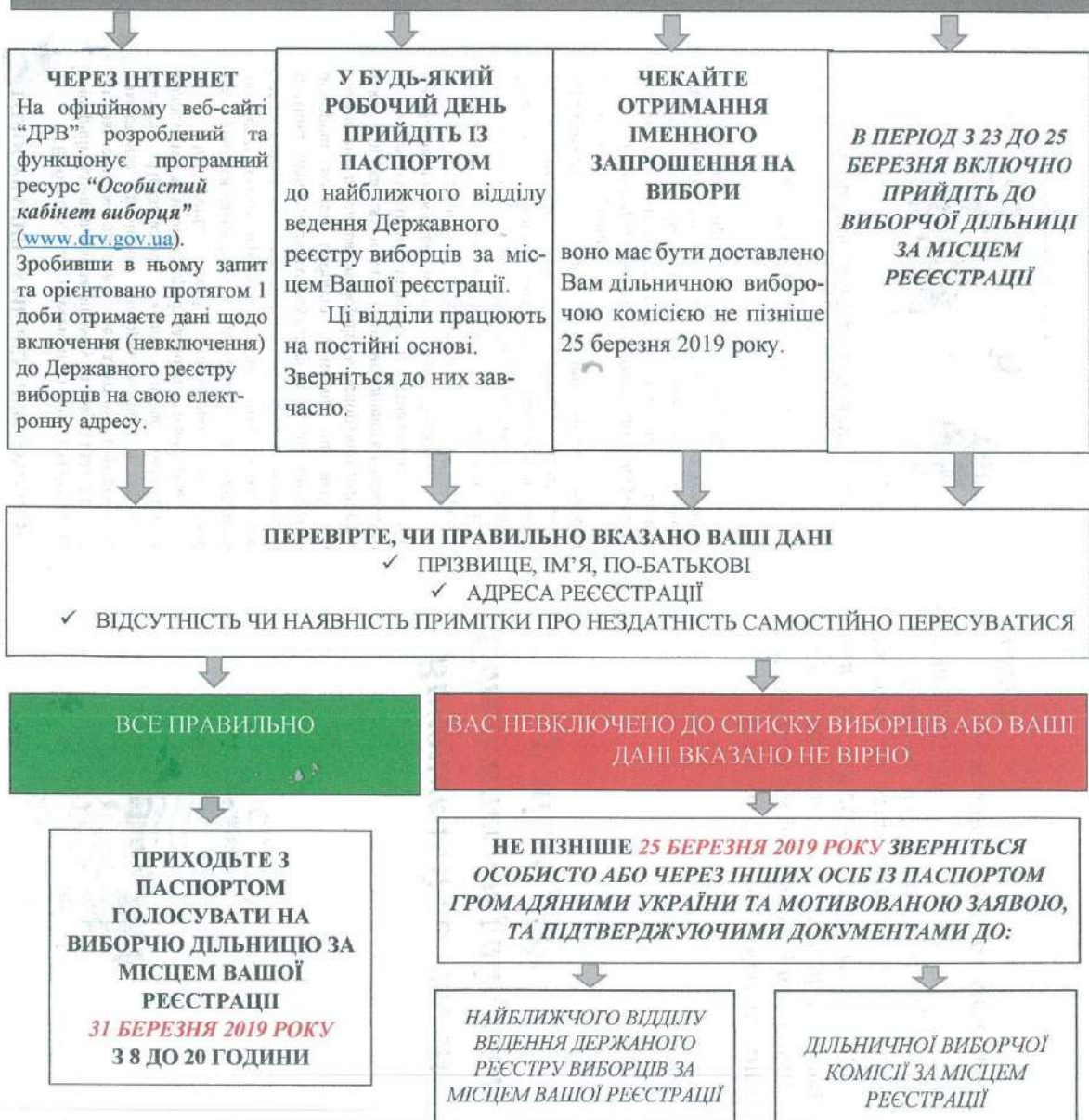
Шановний виборцю!

Списки виборців формуються на основі бази даних Державного реєстру виборців. Вам варто приділити увагу перевірці своїх даних у Державному реєстрі виборців у випадку, якщо Ви нещодавно:

- ✓ змінювали прізвище, ім'я, по-батькові;
- ✓ змінювали місце реєстрації;
- ✓ нещодавно досягли повноліття та вперше голосуватимете;
- ✓ на останніх виборах були відсутні в списках виборців та не звернулись до відділу ведення Державного реєстру виборців;
- ✓ повернулись з установ виконання покарань;
- ✓ колишній військовослужбовець строкової служби.

Переконайтеся у точності своїх персональних даних, занесених до бази даних Реєстру, та використайте своє право голосу на чергових виборах Президента України 31 березня 2019 року.

ЯК ПЕРЕВІРИТИ ПРАВИЛЬНІСТЬ СВОЇХ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ДЕРЖАВНОМУ РЕЄСТРІ ВИБОРЦІВ ТА У СПИСКАХ ВИБОРЦІВ?

УЧАСТЬ У ВИБОРАХ ЗА МІСЦЕМ ФАКТИЧНОГО ПЕРЕБУВАННЯ

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ, ГРОМАДЯНИ, ЯКІ В ДЕНЬ ВИБОРІВ ПЕРЕБУВАТИМУТЬ ЗА КОРДОНОМ, У ВІДРЯДЖЕННІ, НАВЧАЮТЬСЯ ЧИ ПРАЦЮЮТЬ НЕ ЗА МІСЦЕМ РЕЄСТРАЦІЇ, ДЛЯ УЧАСТІ У ВИБОРАХ МАЮТЬ ТИМЧАСОВО ЗМІНИТИ МІСЦЕ ГОЛОСУВАННЯ

до 25 березня

особисто відвідати найближчий орган ведення Державного реєстру виборців (закордонну дипломатичну установу)

✘ не дозволяється надсилати поштою чи в електронній формі

пред'явити паспорт та подати письмову заяву за встановленим зразком

✓ обґрунтувати необхідність тимчасової зміни місця голосування

повторно не пізніше ніж за 5 днів (включно) до другого туру виборів

подати документи (копії), що підтверджують необхідність тимчасової зміни місця голосування

✘ внутрішньо переміщені особи таких документів не подають

повторно відвідати орган ведення Державного реєстру виборців і отримати посвідчення про тимчасову зміну місця голосування

✓ з посвідченням прийти на виборчу дільницю у день виборів

ПОТРІБНА ПРАВОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ?

0 800 213 103
wiki.legalaid.gov.ua

В яких випадках відмовляють у внесенні до Реєстру?

Керівник органу ведення Реєстру може відмовити у задоволенні заяви особи про тимчасову зміну місця голосування щодо виборів Президента України з таких підстав:

- якщо заяву подано раніше утворення виборчих дільниць (дільниць для голосування) або пізніше як за п'ять днів до дня голосування;
- якщо встановлено, що особа, яка звернулася із заявою, не має права голосу на відповідних виборах чи референдумі;
- якщо заяву про тимчасову зміну місця голосування виборця визнано необґрунтованою;

- якщо до заяви виборцем не додано документів (копій документів), які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни виборчої адреси, крім випадку, зазначеного вище.

Особі, якій відмовлено в задоволенні заяви, повідомляється про це у письмовій формі із зазначенням вичерпного переліку підстав відмови.

Для фіксації порушень та роз'яснень виборчого законодавства та контролю за його дотриманням в Україні громадською мережою “Опора” створена мережа громадських омбудсменів з виборчих прав. Звернутись до громадського омбудсмена у Дніпропетровській області можна за адресою електронної пошти ombudsmandnipro@gmail.com

Сторінка спільноти в соцмережі Фейсбук - <https://www.facebook.com/opora.omb/>

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.

Стаття 3

ВИБОРЧІ ПРАВА ГРОМАДЯН ТА СПОСОБИ ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ

Відповідно до частини першої статті 38 Конституції України громадяни України мають право вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років (частина перша статті 103 Конституції України).

Згідно з пунктом 7 частини першої статті 85, частиною п'ятою статті 103 Конституції України чергові вибори Президента України призначаються Верховною Радою України та проводяться в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України.

Постановою Верховної Ради України від 26 листопада 2018 року

№ 2631-VIII призначено чергові вибори Президента України на неділю, 31 березня 2019 року.

Порядок проведення виборів Президента України встановлено Законом України "Про вибори Президента України" (далі – Закон).

Конституцією України та Законом визначено, що право голосу на виборах Президента України мають громадяни України, яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років. Не має права голосу громадянин, визнаний судом недієздатним.

Громадяни України, які мають право голосу, є виборцями.

Кожний громадянин України на виборах Президента України має один голос. Виборець може використати право голосу тільки на одній виборчій дільниці, де він включений до списку виборців. Виборець реалізує своє право голосу під час виборів у порядку, встановленому Законом.

Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі виборчих комісій як їх члени, а також у проведенні передвиборної агітації, здійсненні спостереження за проведенням виборів Президента України та інших заходах у порядку, визначеному Законом та іншими законами України.

Реалізація права голосу на виборах Президента України громадянами України, які проживають або перебувають у період підготовки і проведення виборів за межами України, забезпечується шляхом їх включення до списку виборців на відповідній закордонній виборчій дільниці, утвореній згідно із Законом.

Вибори Президента України є прямими. Громадяни України безпосередньо обирають Президента України.

Участь громадян України у виборах Президента України є добровільною. Виборцям забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.

Голосування на виборах Президента України є таємним.

Кожний виборець голосує на виборах Президента України особисто.

Президентом України може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, володіє державною мовою і проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років.

Право висування кандидата на пост Президента України належить громадянам України, які мають право голосу. Це право реалізується ними через політичні партії, а також шляхом самовисування відповідно до Закону.

Будь-які прямі або непрямі привілеї або обмеження виборчих прав громадян України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян у виборчому процесі, крім обмежень, передбачених Конституцією України та Законом.

Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах.

Забороняється застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця.

Забороняється контроль за волевиявленням виборців. Фотографування, відеофіксація в будь-який спосіб результатів волевиявлення виборців у кабіні для таємного голосування, а також демонстрація виборцем результатів волевиявлення у приміщенні для голосування забороняються і є порушенням таємниці голосування.

Членам виборчих комісій, іншим особам забороняється вчиняти будь-які дії чи розголошувати відомості, які дають можливість встановити зміст волевиявлення конкретного виборця.

З метою захисту своїх виборчих прав громадяни можуть звертатися до виборчих комісій на підставі Закону, до суду – в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України, до правоохоронних органів – у випадках, коли законодавством передбачено адміністративну або кримінальну відповідальність за порушення виборчих прав громадян.

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.

Стаття 4

**МОЖЛИВІСТЬ ТА ПОРЯДОК ЗМІНИ ВИБОРЦЮ МІСЦЯ ГОЛОСУВАННЯ
(ВИБОРЧОЇ ДІЛЬНИЦІ)**

БЕЗ ЗМІНИ ВИБОРЧОЇ АДРЕСИ

Відповідно до частини третьої статті 7 Закону України "Про Державний реєстр виборців" за мотивованим зверненням виборця, який має право голосу на відповідних виборах, орган ведення Реєстру може тимчасово (на період їх проведення) змінити виборцю місце голосування (виборчу дільницю) без зміни його виборчої адреси. Таке звернення подається до органу ведення Реєстру за місцезнаходженням зазначеної виборцем виборчої дільниці або за виборчою адресою не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування на відповідних виборах.

Порядком тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни його виборчої адреси, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 13 вересня 2012 року № 893, передбачено, що на період проведення виборів Президента України орган ведення Реєстру може тимчасово змінити місце голосування виборцю на іншу виборчу дільницю.

Тимчасова зміна місця голосування громадянина України, який має право голосу на виборах, передбачає зміну виборчої дільниці (дільниці для голосування), до якої виборець відноситься за його виборчою адресою, на іншу виборчу дільницю (дільницю для голосування) без зміни його виборчої адреси.

Заява про тимчасову зміну місця голосування виборця приймається органом ведення Реєстру:

за вказаним у заяві місцем перебування виборця в день виборів Президента України (повторного голосування) чи місцезнаходженням виборчої дільниці, дільниці для голосування, яку він просить визначити місцем його голосування;

за виборчою адресою заявника, яка визначається відповідно до статті 8 Закону України "Про Державний реєстр виборців".

Заява виборця, виборча адреса якого знаходиться за межами України, та який перебуватиме в день виборів Президента України (повторного голосування) на території України, приймається органом ведення Реєстру за вказаним у заяві місцем перебування чи місцезнаходженням виборчої дільниці, дільниці для голосування, яку він просить визначити місцем його голосування, або органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

Заява виборця, який проживає чи перебуває в Україні та перебуватиме в день виборів Президента України (повторного голосування) за її межами, приймається органом ведення Реєстру за виборчою адресою заявника або органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

Заява виборця, виборча адреса якого знаходиться за межами України, з проханням тимчасово змінити місце його голосування на виборах Президента України (повторному голосуванні) на іншу закордонну виборчу дільницю (дільницю для голосування), приймається органом ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

У заяві зазначаються ідентифікаційні персональні дані виборця, які однозначно визначають його особу: прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові, дата, місце народження та унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності такої інформації в пред'явленому документі, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України), його виборча адреса, а також мотивування необхідності тимчасової зміни місця голосування та адреса, де він перебуватиме в день виборів Президента України (повторного голосування), чи номер виборчої дільниці (дільниці для голосування), яку він просить визначити місцем його голосування.

До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують необхідність тимчасової зміни місця голосування виборця без зміни виборчої адреси. У разі якщо до заяви додаються копії документів, їх оригінали пред'являються органу ведення Реєстру для перевірки правильності цих копій.

Зразок заяви про тимчасову зміну місця голосування виборця встановлено зазначеною постановою Центральної виборчої комісії.

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.

Стаття 5

ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕДУРИ ОТРИМАННЯ ВИБОРЦЯМИ МОЖЛИВОСТІ ГОЛОСУВАТИ ЗА МІСЦЕМ ПЕРЕБУВАННЯ

Статтею 77 Закону визначено порядок організації голосування виборців за місцем перебування.

Так, дільнична виборча комісія надає можливість голосувати за місцем перебування виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися самостійно.

Для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування дільнична виборча комісія в останній день перед днем голосування на своєму засіданні виготовляє витяг із списку виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

До витягу із списку виборців включається:

1) без рішення комісії – виборець, постійно не здатний самостійно пересуватися, щодо якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо такий виборець до 12 години останньої суботи перед днем голосування письмово або особисто не повідомив відповідну дільничну виборчу комісію про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

2) за рішенням дільничної виборчої комісії – виборець, який тимчасово не здатний самостійно пересуватися, на підставі його заяви та довідки медичної установи про стан його здоров'я.

Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно, поштою або через інших осіб подає дільничній виборчій комісії не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування:

– власноручно написану заяву з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування із зазначенням місця перебування виборця;

– довідку медичної установи про стан здоров'я виборця.

На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних закладах охорони здоров'я, голосування за місцем перебування виборця проводиться на підставі власноручно написаної заяви виборця з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму.

Витяг із списку виборців невідкладно після його складання надається для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.

Стаття 6

ПОРЯДОК ГОЛОСУВАННЯ НА ВИБОРАХ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

1. Голосування проводиться 31 березня 2019 року з 8 до 20 години без перерви. На закордонних виборчих дільницях голосування відбувається за місцевим часом країни, де утворено ці дільниці.

2. Для отримання виборчого бюлетеня для голосування в день виборів Президента України (в день повторного голосування) (далі – виборчий бюлетень) члену дільничної виборчої комісії надається один із зазначених документів, який підтверджує особу та громадянство України:

на звичайній та спеціальній виборчій дільниці:

- 1) паспорт громадянина України (у вигляді паспортної книжечки або картки);
- 2) тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України);
- 3) військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби);

на закордонній виборчій дільниці, а також на спеціальній виборчій дільниці, утвореній на суднах, що перебувають у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України:

- 1) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- 2) дипломатичний паспорт;
- 3) службовий паспорт;

на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у відповідній установі виконання покарань або слідчому ізоляторі:

картка (довідка) установи виконання покарань або слідчого ізолятора, що повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік народження, громадянство, фотокартку особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах).

3. За умови пред'явлення виборцем одного із зазначених документів, наявності його у списку виборців на відповідній виборчій дільниці та після того, як ним буде поставлено підпис за отримання виборчого бюлетеня у списку виборців та у визначеному місці на контрольному талоні виборчого бюлетеня, член дільничної виборчої комісії видає виборцю виборчий бюлетень.

4. Забороняється отримання виборчого бюлетеня від інших осіб (крім уповноваженого члена виборчої комісії, який видає виборчий бюлетень), заохочення або змушування виборців до передачі виборчого бюлетеня іншим особам шляхом підкупу, погроз або іншим способом.

Виборчий бюлетень не передається іншим особам.

5. Виборчі бюлетені заповнюються виборцями особисто в кабіні (кімнаті) для таємного голосування. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність інших осіб, здійснення фото- та відеофіксації у будь-який спосіб. Виборець, який унаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, має право з відома голови або іншого члена дільничної

виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця, крім членів виборчої комісії, кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, офіційних спостерігачів.

Виборець у приміщенні для голосування може перебувати лише протягом часу, необхідного для голосування.

У виборчому бюлетені для голосування виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті напроти прізвища кандидата на пост Президента України, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата.

Якщо у виборчому бюлетені зроблено більш як одну позначку або не поставлено жодної позначки, то такий виборчий бюлетень вважається недійсним.

6. Заповнений виборчий бюлетень виборець особисто опускає до виборчої скриньки, забезпечуючи при цьому таємницю голосування.

Виборець, який не може внаслідок фізичних вад самостійно опустити виборчий бюлетень до виборчої скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це іншій особі у своїй присутності, крім членів виборчої комісії, кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, офіційних спостерігачів.

7. У разі якщо виборець, заповнюючи виборчий бюлетень, припустився помилки, він має право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена дільничної виборчої комісії, який видав цей бюлетень, з проханням видати інший виборчий бюлетень.

Інший виборчий бюлетень видається тільки в обмін на зіпсований і лише один раз.

Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірної заповненого не допускається.

8. За 5 хвилин до 20 години голова дільничної виборчої комісії оголошує про закінчення голосування та зачинення виборчої дільниці о 20 годині. Виборці, які на 20 годину прийшли до дільниці для голосування, мають право проголосувати. Один із членів комісії о 20 годині підходить до входу в приміщення для голосування та запрошує всіх виборців, які ще не проголосували, зайти у приміщення та зачиняє двері.

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.

Стаття 7

ПРАВО НА ОСКАРЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ СВОЇХ ВИБОРЧИХ ПРАВ ТА СПОСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ ЦЬОГО ПРАВА

Рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються підготовки та проведення виборів Президента України, можуть бути оскаржені до відповідної виборчої комісії в передбаченому Законом порядку або до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України (статті 92, 93 Закону).

Відповідно до статті 91 Закону виборець у разі, якщо рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження порушено його особисті виборчі права або охоронювані законом інтереси щодо участі у виборчому процесі, може звернутись зі скаргою до виборчої комісії у передбачених законом випадках.

Суб'єкти звернення зі скаргами можуть з урахуванням вимог Закону оскаржити до відповідної виборчої комісії (частина перша статті 92, частина перша статті 93 Закону):

- 1) рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій та/або їх членів;
- 2) дії кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб;
- 3) дії політичних партій – суб'єктів виборчого процесу.

Виключно до суду шляхом подання позовної заяви оскаржуються (частина третя статті 273, статті 275 – 277 Кодексу адміністративного судочинства України, частина перша статті 99 Закону):

- 1) рішення, дії чи бездіяльність Центральної виборчої комісії, члена Центральної виборчої комісії;
- 2) рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, закладів та організацій, їх посадових і службових осіб;
- 3) дії чи бездіяльність засобів масової інформації та інформаційних агентств, їх власників, посадових і службових осіб, творчих працівників;
- 4) рішення політичних партій – суб'єктів виборчого процесу, рішення чи дії інших об'єднань громадян, їх посадових осіб чи повноважних представників, які стосуються виборчого процесу, крім тих рішень чи дій, які відповідно до закону, статуту (положення) об'єднання громадян належать до їх внутрішньої організаційної діяльності або їх виключної компетенції;

5) дії чи бездіяльність офіційних спостерігачів від кандидатів на пост Президента України, політичних партій, громадських організацій, що порушують законодавство про вибори Президента України.

До Центральної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються (частини перша, друга статті 273, статті 276, 277 Кодексу адміністративного судочинства України, частини четверта, шоста статті 93 Закону):

- 1) рішення, дії чи бездіяльність окружної виборчої комісії, члена такої комісії;
- 2) дії кандидата на пост Президента України;
- 3) дії довіреної особи кандидата на пост Президента України в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі;
- 4) дії політичних партій – суб'єкта виборчого процесу.

До окружної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються (частина перша статті 92, частини перша, п'ята статті 93 Закону):

- 1) рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії, її члена – до окружної виборчої комісії, яка утворила відповідну дільничну виборчу комісію;
- 2) дії довіреної особи кандидата на пост Президента України в територіальному виборчому окрузі (крім порушень, що мали місце під час голосування) – до окружної виборчої комісії відповідного територіального виборчого округу.

До дільничної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються порушення, які мали місце під час голосування, допущені довіреною особою кандидата на пост Президента України в територіальному виборчому окрузі.

Строки оскарження рішень, дій або бездіяльності, що стосуються виборів Президента України, встановлено статтею 94 Закону.

Вимоги до форми та змісту скарги, що подається до виборчої комісії, визначено статтею 95 Закону.

Порядок і строки розгляду скарг виборчими комісіями врегульовано Центральною виборчою комісією з урахування вимог статей 91 – 96 Закону.

Отримати консультацію та правову інформацію ви завжди зможете, звернувшись до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги 0-800-213-103, який працює цілодобово та безкоштовно, або до найближчого Центру/бюро правової допомоги, адресу яких ви також зможете дізнатись за телефоном гарячої лінії.